

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 2
OSLO 1

Gårds/bruksnavn Ulshagen/Votna	
G.nr./br.nr.	
Kommune A1	Fylke Buskerud
Sogn A1	Prestegjeld A1
Eier/bruker, adr.	
Gjelder: Befaring	
Flyfoto	Kartref. Reguleringsplan Ulshagen-Votna Alt.I
Innber./rapport/reg. ved: Birthe Weber	Dato 14.8.1984.

Etter anmodning fra Niels Noss, A1, foretok undertegnede en befaring av området Ulshagen/Votna i A1 kommune, hvor alt. I til reguleringsplan foreligger.

Det planlagte utbyggingsområdet ligger hvor terrenget slaker ut øst-nord-øst for Ulshagenatten og inntil elven Votna. I nordvestre del av området hvor det planlegges lekeplass og ballslette, er det i dag et grustak. Herfra og mot Ulshagenatten går det en markert rygg med hellende terreng på nord- og sydsiden. Skogbunnen består delvis av stor rundkamp og er dekket av for det meste blåbærlyng.

På denne ryggen og på begge sider ligger det dyregraver, og befaringen ble foretatt fordi Noss gjerne ville ha dette bekreftet overfor kommunen.

Undertegnede ble forevist endel av i alt 25 dyregraver som Noss har registrert. Umiddelbart over grustaket på den nevnte ryggen - og innenfor grensen til det regulerte området, ligger en stor grav, rund,

Gårds/bruksnavn Ulshagen/Votna.	
G.nr./br.nr.	
Kommune Al.	Fylke Buskerud.

- side 2 -

med diameter ca. 5m og dybde ca. 1,50m. På vestsiden er graven klart bygget opp av tildels store stein, og det synes som vollen omkring graven også tildels er dannet av store stein som er plassert der. Sidene i graven er trolig rast sammen, og i bunnen er det et tykt jordlag med noe kull. Denne graven danner toppen av en kolle.

En annen type grav ligger i flatere terreng og har rektangulær, steinsatt bunn. På én kunne det sees at den var bygget inntil en naturlig blokk i terrenget.

Uten at hele området ble befart, kunne det se ut til at gravene lå i etslags system, med visse mellomrom på ryggen og på plataene på begge sider av denne.

I det planlagte utbyggingsområdet er det foruten den nevnte dyregraven over grustaket registrert to til - begge på øst-siden av veien.

En av disse vil trolig bli ødelagte av prosjektert vei (se kart-kopi). Denne er stor, rund og dyp og burde være av interesse å bevare. Den andre er noe beskadiget ved graving i den ene siden.

Idet det i dag er trekk av elg rundt og forbi ryggen under Ulshagenatten - begge veier - er det rimelig å anta at denne trekkveien har foranlediget anlegget av dyregravene.

Det anbefales at hele anlegget registreres og kartlegges, eventuelt ved hjelp av teknisk etat i

Gårds/bruksnavn	
Ulshågen/Votna.	
G.nr./br.nr.	
Kommune	Fylke
Ål.	Buskerud.

- side 3 -

kommunen som er foreslått av Noss.

Videre bør den gamle veien mellom Ål - Leveld/
Vats bevares i området, eventuelt som turvei.

Bevaringsverdien av disse objekter, f.eks. i
undervisningsøyemed, skulle være innlysende.

Birthe Weber.

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 2
OSLO 1

Gårds/bruksnavn Ulshagen	
G.nr./br.nr.	
Kommune Ål	Fylke Buskerud.
Sogn	Prestegjeld
Eier/bruker, adr.	
Gjelder: Reguleringsplan Ulshagen, Votna, alternativ 1.	
Flyfoto	Kartref.
Innber./rapport/reg. ved: Tom H. Haraldsen	Dato 5. oktober 1984.

I forbindelse med andre befaringer besøkte undertegnede planområdet 5. oktober 1984.

Forholdene viste seg i hovedsak å stemme med Birthe Webers innberetning av 14/8.84. På reguleringskartet har jeg avmerket i alt 13 objekter. Terrengavmerkning er omtrentlig. Av disse er 8 - 10 stykker i direkte konflikt med planen. En må imidlertid forutsette at disse hører sammen med de øvrige dyregraver som Noss har påvist, jfr. Webers innberetning, slik at en må ta utgangspunkt i helheten, altså ca. 25 graver. Etter mitt skjønn dreier det seg ikke om ett fangstanlegg. Trolig må det være flere generasjoner eller fangstanlegg beregnet på forskjellige byttedyr. En rekke groper er store, de har også en diameter på 8 - 10m, og så finnes det en annen gruppe med diameter under 5m. Dessverre må det ha gått endel dyregraver tapt ved grustak som ligger der hvor det er planlagt ballslette. Selv om åpenbart endel av de kjente dyregraver i området ligger utenfor området, er det av vesentlig betydning at samtlige kjente innmåles

Gårds/bruksnavn	
Ulshagen	
G.nr./br.nr.	
Kommune	Fylke
A1	Buskerud

- 2 -

slik at en kan få en helhetlig vurdering av området.

Forøvrig er det å bemerke at området ligger på det nes som svært karakteristisk har oppstått der hvor det ~~er~~^{er} et elvemøte. I slike områder er det også ofte mye hovdyr, så også i dette tilfelle.

A1, 5. oktober 1984

Tom H. Haraldsen

UNIVERSITETETS
OLDSAKSAMLING

FREDERIKS GATE 2
OSLO 1

Gårds/bruksnavn Ulshagen, Votna.	
G.nr./br.nr.	
Kommune Ål kommune	Fylke Buskerud
Sogn	Prestegjeld
Eier/bruker, adr.	
Gjelder: Registrering av dyregravsanlegg i anledning reguleringsplan Ulshagen, Votna.	
Flyfoto	Kartref.
Innber./rapport/reg. ved: Tom H. Haraldsen	Dato 10. oktober 1984.

De enkelte registreringer:

Registrering 1:

Grop med stensatte kanter, skadet i sørkant. Ligger kant i kant med veifar. Kvist og bjørkekrautt i gropa. Usikkert fornminne, da det kan være massetak til veien. Beliggenhet og miljø tyder imidlertid på at det etter all sannsynlighet er dyregrav.

Gropens diameter er 3m. Ingen tegn på ytre vorldannelse.

Registrering 2:

16m V for 1, på samme side av bygdeveien. Gropen er fylt av kvist og kvas og har endel større stein i kantene. Usikkert fornminne, trolig massetak for veien. Diameter 3m uten ytre vorldannelse.

Registrering 3:

Rektangulær grop, trolig dyregrop, størrelse 4 x 5m med lengste side N/S. I sydkant er det lagt opp en inntil 1,30m bred steinmur. Gropa er fylt av kvist og kvas og annet hugstavfall.

Gårds/bruksnavn	
Ulshagen, votna,	
G.nr./br.nr.	
Kommune	Fylke
Ål	Buskerud

- 2 -

Registrering 4:

Ligger knappe 10m NV for 3, mulig bogastelle eller lignende. Form trekantet. Langsiden dannes av naturlig blokk NØ/SV retning. Den NV sidekanten består i V av tre større blokker, så er det oppmurt et stykke på ca. 1,5m, hvorefter det er et hjørne. Murverket løper rett mot sør. Innvendig er det en god del løsstein.

Registrering 5:

Ca. 50m N for 4, sirkulær grop med omliggende volddannelse. Total diameter ca. 8m, innvendig grop ca. 4m, dybde ca. 1,85.

Registrering 6:

Ligger ca. 20m Ø for 5, sirkulær grop med diameter 2m, dybde 0,8m. Utsikt til Votna og det gamle vadet i Ø.

Registreringene 1 - 6 ligger alle på en Ø/SØ-orientert flate/skråning, som vender mot Votna og det gamle vadet. Området er preget av knatter som er orientert SSV/NNØ. Mellom knattene og ryggene er det løsmasser, og det er endel større blokk i overflaten. I skråningen, ca. 10m V for registrering 5, er det et klart definert og fint opplagt veifar som må ha vært beregnet for gående og hest, bredde ca. 60cm. Veidraget går ut fra den gamle bygdeveien, og strekker seg videre mot N frem til en hugstflate hvor den forsvinner. Antagelig har den krysset opp moen og inn på bygdeveien som går NV for der en ender. Den et par hundre meter lange veistubben vil bli innmålt av kommunen.

Gårds/bruksnavn	
Ulshagen, votna.	
G.nr./br.nr.	
Kommune	Fylke
Ål	Buskerud

- 3 -

Registrering 7:

Ligger V etter bygdeveien, V for sandgropa og ca. 10m S for denne, dvs. bygdeveien. Gropa er 3m vid med ca. 0,6m bred voll omkring og med dybde 0,7m. Kraftig overvokset. Like V og Ø for gropa er det overflatestrukturer som kan tyde på at det dreier seg om mindre groper her også, en på hver side, diameter kan være ca. 2,5m.

Registrering 8:

Ligger SSV for 7 på en terrassedannelse i terrenget. Grop med voll er ca. 9m i tverrmål, gropa er 4m vid og 1m dyp. Kraftig nedvokset i mose og lyng og med enkelte påstående mindre graner.

Registrering 9:

Denne ligger SSV for R 8 og på et høyereliggende platå, og på dennes sørbrink med utsikt mot Hallingdalselva. Tverrmål 6m, innvendig grop ca. 2,5m, dybde 1,3m. SSØ for R 9 går det ut en rygg med en del stor stein. Denne ryggen danner et terrengskille, hvorav det østlige går mot Votna og det sørlige mot Hallingdalselva. Steinsamlingen kan være lagt opp av mennesker, men den danner ingen klar geometrisk figur.

Registrering 11:

Denne ligger ca. 20m N for R10 og noe lavere i terrenget. 7m vid grop med ca. 1,5m vid voll. Selve gropa er 1,2m dyp og på vollens sørlige halvpart står det endel mindre furuer.

Gårds/bruksnavn Ulshagen/Votna	
G.nr./br.nr.	
Kommune A1	Fylke Buskerud

- 4 -

Registrering 12:

Denne ligger på neste haug i landskapet, rett Ø for R11 og opp for grustaket. Gropa ligger på toppen av en temmelig spiss N/S-gående rygg. Gropa virker bolleformet. Den er 7m vid, med unntak for S-kant går den temmelig i ett med terrenget. Bredde her er ca. 2m, dybde 0,8m. I en svak V-lig bue stiger ryggen mot SV. I overflaten er det mye stein. En skal ikke se bort fra at det her kan ha vært et sperregjerde lagt opp av stein tidligere. Bortsett fra dette fremtrer det ingen klare overflatestrukturer.

Registrering 13:

Denne ligger rett V for R9, høyere i terrenget og på en flate. Liten grop på flatens NØ brink. Ø/V 1,2m, N/S 0,9m. Ytre voll ca. 3,5m, dybde til nåværende overflate ca. 1m. Gropa er steilsidet og kantet med stor stein. Kan være et mulig bogastelle.

Registrering 14:

Denne ligger ca. 15m S for 13. Klassisk grop med kraftig volldannelse omkring. Tverrmål 8m, selve gropa er ca. 3m vid.

Registrering 15:

Denne ligger ca. 50m V for 14. Vid grop med godt markert voll. I Ø-skrånende terreng. Voll mangler mot S og N. Største tverrmål er 8m, innvendig grop er 4m vid og 1,50m dyp. 4m SØ for gropa ligger en stor steinblokk. Gropa ligger i et tett granholt, så den er ikke lett synlig.

S for R14 ligger det en markert Ø/V-gående rygg som faller mot Ø. Ca. 50m SV for ryggens toppunkt og delegjerde S for 14 henger det en hvit markering

Gårds/bruksnavn	
Ulshagen/Votna.	
G.nr./br.nr.	
Kommune	Fylke
A1	Buskerud

- 5 -

i et tre. Der ligger det en grop. Gropa er kalt 14 B, da jeg ikke hadde flere merkestikker. Den er markert med hvitt flagg på trestamme. Markering opphengt av Nils Noss. Grava ligger i kraftig fallende skråning mot SØ. Skråningen har nærmest preg av å være en ur. Gropa er ganske liten, men markerer seg med steinoppbygning mot SØ. Den er ca. 2m vid og har naturlig avgrensning mot N og NV. Ifylt stein o.s.v. tyder på at gropa har vært dels oppmurt tidligere. Det dreier seg neppe om noen naturlig gropdannelse, da det ikke finnes tilsvarende formasjoner i landskapet ellers.

Registrering 16:

Denne ligger på samme rygg som 14B, bare noe lavere i terrenget, men før terrenget faller virkelig bratt. Liten grop med tverrmål 3m, dybde 0,8m. Delegjerde går 3m S for gropa.

Registrering 17:

Grop på samme rygg som 16, bare betydelig lavere i terrenget, 2/3 nede i brattskråningen. Den er dels gravet inn i ryggen. Mål er 6m, indre grop ca. 2m, dels kraftig volldannelse mot SØ.

Registrering 18:

Denne ligger S for 17 og på en parallelt-gående svakere markert rygg i terrenget. Avstand ca. 20m. Gropa er 8m vid og ligger øverst i et plantefelt. Gropa er fylt med kvist og kvas fra flatehugsten før skogplantingen. Innvendig grop ca. 4,5m.

Registrering 19:

Denne ligger straks S for 18 og ute på det mer åpne hugstfeltet. Gropa er dårlig markert. Innvendig grop ca. 2m, diameter ca. 5. Gropa har ingen klar

Gårds/bruksnavn Ulshagen/Votna.	
G.nr./br.nr.	
Kommune A1	Fylke Buskerud

- 6 -

voll, men er markert med en utkasthaug i S-kant. Mot SØ har det trolig vært lagt opp endel stein. Gropa er a-typisk og kan være produkt av et rotvelt. Ca. 8m lenger mot S ligger en tilsvarende formasjon. En må således reise spørsmålstegn ved registreringen, dyregrav.

Registrering 20:

Et par hundre m V for 19 og betydelig lavereliggende i terrenget. Diameter 6m, indre grop ca. 3,5m vid. Gropa er fylt med kvist og kvas, da den ligger i et hugstfelt.

Registrering 21:

Denne ligger temmelig N for 20 og inne i et granholt. Gropa er 3m vid og med dårlig markert volddannelse, klarest mot SV. Formen noe deformert av påstående grantrær.

Registrering 22:

6m vid bolleformet grop, enkelte større stein i innvendig kant. Innvendig diameter: 4m, dybde 0,8m. Tett ungfurukratt i S. Gropa er beliggende på nærmeste haug S for sandgropa.

Registrering 23:

3m vid grop, 0,8m dyp og med inntil 1,5m vid volddannelse langs buen Ø/SV. 25m V for registrering 23 ligger

Registrering 24:

Her en markert forsenkning i terrenget, 8m Ø/V, ca. 5m N/S. Dette behøver ikke være noe kulturminne, men kanskje ^{et d}ishull. Ø/V løper det nemlig en 7m vid grøft som er nær 30m lang. Det ser imidlertid ut

Gårds/bruksnavn Ulshagen/Votna.	
G.nr./br.nr.	
Kommune Al	Fylke Buskerud

- 7 -

til å være oppkastet masse i S-kant av denne. Ved en 3m vid rygg ligger det N for 24 en tilsvarende senkning. En skal ikke være fremmed for at det kan dreie seg om konstruksjoner i tilknytning til fangstanleggene her. Kun nærmere undersøkelser kan avklare dette forholdet. Kvist og kvas, dels stående vann, umuliggjorde fornuftig prøvestikking ved registrering.

Registreringene 1 - 6, de to omtalte veifarene, 22, 23 og 24 samt de to tilliggende forsenkninger, er således den del av fangstanlegget her som ligger innenfor den fremlagte reguleringsplan. Det kan være flere groper innenfor området, da eldre flatehugst og kvist og kvas kan skjule endel groper. Jeg vil imidlertid tro at dette ikke får noen innflytelse på vår vurdering av området. Ifølge Noss skal det være flere dyregraver i området enn de her registrerte. Dette gjelder særlig mot V. Videre skal dyregravene strekke seg i rekke videre ned mot Hallingdalselva og med en rekke groper V-over på elvebrinken. Etter mitt skjønn vil det være naturlig å be historielaget i Al om de godhetsfullt vil merke av på kart når kommunen har gjort sin kartering for oss, de anlegg historielaget kjenner til.

Ulshagen 10. oktober 1984

Tom H. Haraldsen